

**BYGHERRERAPPORT FOR DEN ARKÆOLOGISKE
PRØVEUNDERSØGELSE
SDR. ALSLEV GAMMELBY, 2003.**

**FMN 1130
KUAS j.nr.: FOR 2003-2121-0025
Sted nr.: 07.02.11.
Sb. 16**

**Sdr. Alslev
Stubbekøbing Kommune
Gl. Maribo Amt**

Udarbejdet af arkæolog cand.mag. Benny Staal

INDLEDNING

Den arkæologiske forundersøgelse på Skolevej 2 i Sdr. Alslev blev bekostet af Kulturarvsstyrelsen i henhold til museumslovens § 27 stk. 5.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Resultaterne af forundersøgelsen består af to dele: dels spor efter tidlig neolitisk aktivitet og dels spor efter bebyggelse fra sen vikingetid/tidlig middelalder.

I grøft 1 (G1) fremkom et kulturlag indeholdende oldsager fra tidlig neolitisk tid. Især flintredskaber og flintafslag, men også enkelte lerkarskår, lerkliningsstykker og knoglefragmenter fandtes. I grøft 4 (G4) ligeledes et mindre kulturlag med et neolitisk indslag af flint og lerkarskår.

I grøft 4 (G4) fandtes der ved udvidelse af grøften ganske mange stolpespor, af hvilke en del indgår i en egentlig struktur, tolket til at være rester efter en sen vikingetids-/tidlig middelalder hustomt eller blot rester efter hegnsforløb. I dette område forefindes der tillige en del stolpehuller, der utvivlsomt også indgår i rester efter bygninger samt enkelte deciderede gruber. Lidt nordligere i samme grøft fandtes fire gruber hvis overflade indeholdt potteskår dateret til bronzealder(?).

I grøft 8 (G8) fandtes der også ganske mange stolpespor i en udvidelse af grøften. En egentlig struktur her er ikke afklaret, men den store ensartethed stolpehullerne imellem tyder dog på, at der er tale om en hustomt eller dele deraf. Der fremkom også rester af et lerkar nedsat/nedgravet i undergrunden, dette kars datering er ukendt. Nordligt i G8 fandtes en lille ravklump der kan være aflejret naturligt i morænen.

I grøft 2 (G2) blev der fundet et leret rødbrændt fyldskifte, som gav stort metaludslag (jern) via metaldetektor. Dette anlæg er tolket til at være resterne efter en ovn, idet der tillige fandtes en del trækulssnus i anlægget.

UNDERSØGELSENS PERSPEKTIVER

Det vurderes, at det er vigtigt for den videre udforskning af gammelbyerne, at fortsætte undersøgelsen i Sdr. Alslev. Såvel lokalt, nationalt som internationalt har gammelbyerne betydning for forståelsen af samfundet for ca. 1000 år siden.

Den aktuelle lokalitet er desuden dyrkningstruet i den nordlige del, hvor rester af gammelbyen formodes at skulle findes. Her er muldlaget tyndt, og risikoen for destruering ved markarbejde derfor stor.

I grøft 2 fandtes en formodet ovrrest, hvilket tyder i retning af jernbearbejdning på pladsen.

Det vurderes, at blot en lille del af gammelbyen befinder sig på den aktuelle matrikel, mens resten formodes at være at finde vest og syd for området. Lodsejeren Torben Johansen kan berette om, at han på det sydlige højdedrag kan observere opløjede sorte plettet på marken om efteråret. Derfor vil man med stor sandsynlighed få gode resultater ved prøveundersøgelser af disse to områder der, ligesom Skolevej 2-lokaliteten, er dyrkningstruet.

UNDERSØGELSENS FORHISTORIE

Den arkæologiske undersøgelse på Skolevej 2 i Sdr. Alslev blev foretaget idet ejeren Torben Johansen på et tidspunkt har fundet flint, keramikskår og rødbrændt lerklining på lokaliteten. Tillige er nabomarken mod vest benævnt "Gammel Bye Styckr" på gamle kort, hvilket tyder på eksistensen af en af de såkaldte gammelbyer i umiddelbar nærhed.

Marken hvorpå der er fundet rester efter bebyggelser (G8 og G4) har ligger brak i ca. 15 år, og skal i den kommende sæson (vinter 2003/2004) inddrages til dyrkning.

TOPOGRAFI

Lokaliteten ligger i et nogenlunde fladt landskab godt 1½ km. fra nuværende kyst i østlig retning. Dog findes et højdedrag på nabomarken mod syd. Undergrunden bestod af en svær gul ler, som var meget hård, muligvis på grund af den tørre sommer 2003.

FORTIDSMINDELANDSKABET

I den umiddelbare nærhed af lokaliteten findes de blot få fortidsminder. En megalitgrav (sløjfet) knap 1 km. mod sydvest og en udateret høj ca. 1 km. mod nordøst.

Landsbyen Sdr. Alslev er desuden kendt fra Falsterlisten fra omkring 1255, men der er ikke foretaget nogen egentlige arkæologiske undersøgelser i området.

UDGRAVNINGENS DATA

Undersøgelsen foregik i dagene den 7., 8. og 13. september. Fotografering af felter foregik den 14. september. Daglig udgravningsleder var Benny Staal og ved indmåling af grøfter og anlæg bistod landmåler og udgravningstekniker Poul Erik Skovgaard Jensen, Sydsjællands Museum. Den første dag var Thor Holmboe til stede med metaldetektor. Gravemaskine kom fra Kurt Petersen, Entreprenør A/S, Idestrup, og blev ført af Kurt Petersen.

Desværre havde der været ubudne gæster på lokaliteten i en weekend, og herefter kunne det konstateres, at det nedgravede lerkar var delvist optaget og der var gravet små huller rundt på udgravningsfladerne. Det blev ikke opklaret hvem der havde været på ”besøg”.

UDGRAVNINGSMETODE

Der blev trukket 8 søgegrøfter med 1½ m. rabatskovl i (nogenlunde) nord-sydlig retning. Søgegrøfterne blev benævnt G1 til G8. Dybden af grøfterne varierer alt efter hvor meget muld der skulle bortgraves for at komme ned til undergrundsniveau, og det viste sig, at mulddykkelsen varierede betydeligt. I G1, hvor det største neolitiske kulturlag findes, var mulddybden 60 cm., mens den blot var ca. 30 cm. i den nordlige del af undersøgelsesområdet (fra G5 i vest mod til G7 i øst).

Fladen i grøfterne blev eftergået med håndskovl og de erkendte anlæg indridset. Der var ikke tid til en egentlig undersøgelse af de enkelte anlæg, hvorfor disse kun er registreret i fladen.

Alle grøfter og anlæg samt enkelte fund blev indmålt med totalstation i et lokalt målesystem etableret ved hjælp af hushjørner på den stedlige gård og nabogården samt et jernrør nedbanket i vejsvinget mod nordøst (syd for selve Skolevej).

DATALISTE

X-NR.	Materiale	Beskrivelse
x-1	Kulturlag Grøft 1	Sort muld
x-2	Kulturlag grøft 1	Sort muld
x-3	Flint	4 afslag fra x-2
x-4	Brændt flint	2 stk. fra x-2
x-5	Lerklining	4 stk. fra x-1
x-6	Flint	11 afslag fra x-1
x-7	Bronze	1 bronzedråbe og 1 bronzeplastik fra marken Gammelby Ager
x-8	Jern	Nittehoved fra Gammelby Ager
x-9	Flint	1 spidst redskab fra x-1
x-10	Brændt flint	3 stk. fra x-1
x-11	Flint	1 skraber og 1 flække fra x-1
x-12	Jern	1 søm, løsfund Grøft 2
x-13	Lerklining	22 stk. fra rest af ovn i grøft 2
x-14	Flint	1 flække, løsfund fra Grøft 2
x-15	Keramik	3 små skår, løsfund fra grøft 5
x-16	Brændt flint	1 stk., løsfund fra Grøft 5
x-17	Keramik	1 lille skår, løsfund fra Gammelby Ager
x-18	Bly	Kugle, løsfund fra Gammelby Ager
x-19	Flint	1 stk. brændt flint og 1 nakkedel af neolitisk økse fra Gammelby Ager
x-20	Knogle	3 fragmenter fra x-1
x-21	Keramik	2 skår fra x-1
x-22	Flint	29 afslag fra x-1
x-23	Flint	1 bor fra x-1
x-24	Flint	8 skiveskrabere fra x-1
x-25	Keramik	2 skår fra nordligt kulturlag i Grøft 4
x-26	Keramik	12 skår (bronzealder) fra formodet stolpehul i Grøft 4
x-27	Rav	Natur (?) fra Grøft 8

Arkæologisk tidstavle

TIDSALDER	PERIODE	ÅR
Nyere tid	Nyere tid	efter 1660
Renæssance	Renæssance	1536-1660
Middelalder	Senmiddelalder Højmiddelalder Tidlig middelalder	1066-1536
Vikingetid (sen)	Yngre vikingetid Ældre vikingetid	793-1066
Jernalder	Germansk jernalder Romersk jernalder Førromersk (keltisk) jernalder	793 e.Kr. – 375 e.Kr. 375 e.Kr. – 0 0 – 500 f.Kr.
Bronzealder	Yngre Bronzealder Ældre Bronzealder	500 f.Kr. – 1100 f.Kr. 1100 f.Kr. – 1700 f.Kr.
Yngre stenalder (Neolitikum)	Dolktid (Senneolitikum) Stridsøkse/Enkeltgravskultur (Mellempolitikum B) Jættestue/Tragtbægerkultur (Mellempolitikum A) Dyssetid/Tragtbægerkultur (Tidlig neolitikum)	1700 f.Kr. – 2350 f.Kr. 2350 f.Kr. – 2800 f.Kr. 2800 f.Kr. – 3300 f.Kr. 3300 f.Kr. – 3900 f.Kr.
Ældre stenalder (Mesolitikum)	Ertebøllekultur Kongemosekultur Maglemosekultur Ahrensburgkultur	3900 f.Kr. – 5400 f.Kr. 5400 f.Kr. – 6400 f.Kr. 6400 f.Kr. – 9600 f.Kr.
Oldstenalder/istidsstenalder (Palæolitikum)	Brommekultur (Allerød) Federmesserkultur (Allerød) Hamborgkultur (Bølling)	9.600 f.Kr. – 12.000 f.Kr. 12000 f.Kr. – 12700 f.Kr.

LITTERATUR

Falsterlisten